

a legjobb újítások és munkamódszerek leírásait. Az ilyen füzetek nagy példányszámban készülnek és könyvkereskedésben is kaphatók. Egyébként újítási és szakirodalmi bibliográfiákat, valamint más mozgalmi kiadványokat is megjelentetnek az igazgatóságok. A minisztériumokon kívül az Állami Technikai Hivatal (Gosztechnika) és a Tudományos Akadémia egy közös, külön erre a célra szervezett intézete is részt vesz az új műszaki tapasztalatok, különösen a külföldi eredmények megismertetésében. Többek között „Express információk”-at ad ki hetenként a külföldi irodalomból. De legszélesebb körben az Összszövetségi Politikai és Tudományos Ismeretterjesztő Társulat szervezi a tapasztalatcserét. Vezetése alatt működik a

moszkvai Politechnikai Múzeum, a moszkvai Politechnikai Könyvtár s minden nagyobb városban egy, helyenként két „technika háza”. Moszkvában és Leningrádban külön „technika háza” áll a vasutasok rendelkezésére. Előadások, szemináriumok, konzultációk, kiállítások, bemutatók rendezésével, tapasztalatcsere-füzetek, könyvek, plakátok kiadásával segítik ezek az új termelési tapasztalatok, mindenekelőtt az újítások elterjedését. Ugyanezt a célt szolgálják a művelődési házak technikai kabinetjei, a klubokban, parkokban, például a moszkvai Gorkij parkban rendezett kiállítások, felolvasások, ankétok, stb. Érdekes azonban, hogy a Szovjetunióban nincs egy az Újítók Lapjához hasonló orgánuma a feltaláló- és újítómozgalomnak. Helyesebben: még

nincs. A találmányi bizottság ugyanis most szándékozik megindítani egy ilyen lapot a tapasztalatcsere-eredmények növelése céljából.

Mindezek csak kiragadott részletek a Szovjetunió találmányi- és újítási szerveinek tapasztalataiból. Fontos lenne, hogy alaposabban megismerjük őket és felhasználjuk a magunk problémáinak megoldásában. Éppen ezért állandó, szoros kapcsolat kiépítése szükséges a Szovjetunió és hazánk találmányi és újítási szervei között. Reméljük, hogy hosszú késlekedés után végre létrejön az intenzív együttműködés és mód nyílik arra, hogy szovjet barátainkkal rendszeresen megbeszélhessük közös gondjainkat. Nem kétséges, hogy így tovább erősödik majd feltaláló- és újítómozgalmunk.

Nyárády Gábor

Az Országos Találmányi Hivatal elvi állásfoglalásával

Az újítási ügyintézés során számos olyan eset merül fel, amelyet az újítási rendelet betűszerinti alkalmazásával nem lehet eldönteni. A rendelet szellemének ismeretében, a népgazdaság és az újító érdekeinek egyidejű figyelembe vétele mellett kell az ilyen vitás eseteket eldönteni. Az Országos Találmányi Hivatal elvi állásfoglalásaival segíti elő a rendelet helyes értelmezését és a vitás kérdések eldöntését. Nézzünk néhány ilyen esetet.

Felmerült a kérdés, hogy az újítási feladattervbe felvett feladatok megoldása mennyiben minősíthető munkaköri kötelességnek. Az újítási feladattervekbe azokat a problémákat kell felvenni, amelyek a vállalatnál szűk keresztmetszetet jelentenek és amelyeket a gazdasági vezetés saját erejéből megoldani nem tud; ezért fordul tehát az újítási feladatterveken keresztül a dolgozókhöz a probléma megoldása érdekében. Ebből következik: a rendelet helyes értelmezése csak arra az állásfoglalásra vezethet, hogy az újítási feladattervbe felvett feladatok megoldása általában nem minősíthető munkaköri kötelességnek. Ha azonban az újítási feladatterv helytelenül készült, például a vállalat igazgatója iparági viszonylatban már alkalmazott, illetve alkalmazásban levő megoldást vesz fel a vállalati újítási feladattervbe megoldandó feladatként, a megoldást — annak ellenére, hogy feladattervi probléma megoldásáról van szó — nem lehet újításként elismerni, ha a javaslatot az igazgató, a főmérnök, a főkönyvelő, illetőleg az irányító szerv szakelőadója, vagy ennél magasabb beosztású dolgozó terjesztette elő munkaterületével összefüggően. Ugyanis az újításokról és találmányokról szóló 53/1955. (VIII. 25.) M. T. sz. rendelet 1. §-ának 4. bekezdése az említett dolgozóknak iparági

viszonylatban már alkalmazott és munkaterületükkel összefüggő javaslatokat az újítás fogalmi köréből kizárja, tekintet nélkül arra, hogy a javaslat az újítási feladattervbe felvetett problémát oldott meg.

Az Országos Találmányi Hivatal már régebben olyan elvi álláspontot foglalt el, hogy pályadíjjal, illetve célprémiummal jutalmazott megoldásnak újításként való érvényesítése esetén a pályadíjat az esetleges újítási díj összegéből csak akkor lehet levonni, ha a pályázati feltételek ezt kifejezetten kimondják. Ebben az esetben ugyanis a pályázó a pályázat benyújtásával alávetette magát a pályázati feltételeknek. Ha ilyen kikötés a pályázati feltételek között nincs, a pályadíjat az újítási díjból levonni nem szabad. Ezzel a problémával összefüggően merült fel a kérdés, hogy a pályadíjjal jutalmazott megoldásnak újításként történő érvényesítése esetén a munkaköri kötelesség kérdését vizsgálni kell-e. Az Országos Találmányi Hivatal igenlő értelemben döntött, azzal az indokolással, hogy az újításokról és találmányokról szóló minisztertanácsi rendelet értelmében a munkaköri kötelesség kérdését a javaslat elfogadása előtt vizsgálni kell, függetlenül attól, hogy a javaslattevő a javaslatot pályázati felhívás alapján nyújtotta-e be vagy sem.

Az új rendelet megjelenése után több ízben merült fel az a probléma, hogy a tervezőintézetek tervezői munkakörben foglalkoztatott dolgozóit által kidolgozott, az intézet munkáját elősegítő és megkönnyítő táblázatok, segédletek újításként elfogadhatók-e. Az Országos Találmányi Hivatal elvi állásfoglalása szerint az ilyen javaslatok az egyéb feltételek fennforgása esetén újításként elfogadhatók, mert az újításokról és találmányokról szóló minisztertanácsi rende-

let 1. §-ának (5) bekezdése a tervezőknek csak azokat a javaslatokat zárja ki az újítás fogalmi köréből, amelyek a tervezőintézet (konkrét feladatkörével (megbízási körével) összefüggenek. Ha ez az eset nem forog fenn és az említett megoldások elkészítésére a javaslattevőnek nincs konkrét megbízása, a javaslat újításként elfogadható.

Az említett minisztertanácsi rendelet 8. szakaszának (6) bekezdése értelmében az újítást átvételre javasoló személynek az újítási díj 25%-a jár, feltéve, hogy a javaslattevő — tehát az átvétel javasolója — nem tartozik az illetőnek munkaköréből folyó kötelességei közé. Ebből következik, hogy teljes munkaköri kötelesség megállapítása esetén a 25%-os díj nem kerülhet kifizetésre. Ha pedig a tapasztalatcserét több személy javasolja, a javaslattevők között a szerzőség arányát meg kell állapítani, s annak a szerzőtársnak, akinek terhére teljes mértékű kötelesség fennforgását állapították meg, a 25%-os tapasztalatcseredíjből a szerzőség arányában öt különben megillető részt kifizetni nem lehet.

A minisztertanácsi rendelet 51. §-a (1) bekezdésének d) pontja csupán valamely újítás vagy találmány díjazásának alapjául szolgáló népgazdasági eredmény összegének szándékos csökkentését minősíti újítási ügyekkel kapcsolatos szabálysértésnek. Felmerül a kérdés, hogy a népgazdasági eredmény szándékos túlzása milyen cselekménynek minősül. Minthogy a népgazdasági eredmény szándékos túlzása azt eredményezi, hogy a javaslattevő a neki jogszerűen járó újítási díjnál magasabb összeget vesz fel, a népgazdaság károsodik, tehát az ilyen cselekmény a társadalmi tulajdon büntetőjogi védelméről szóló jogszabályokba ütközik.

Krasznay Mihály